

Minneshändelser

Ernst Johansson, Eskilstmäla, januari 1970 nedskriver minneshändelser som jag under min ungdom hört uttalas av föräldrarna.

Farmor var född på Hok i Svennarums socken i Jönköpings län, fadern var smed. Nio år gammal kom hon som barnficka hos en prästfamilj i Furuby socken, Kronobergs län. Där stannade hon till hon gifte sig 1839, nyårsafton, vid 21 års ålder.

Farfar var född 1812 på gården Korsanäs i Ljuder socken, Kronoberg län. Farfars far vandrade som sockenskräddare, blev bekant med dottern Stina, som blev farfars mor. Men antagligen passade inte jordbruksyrket, utan Petter Andersson, farfars far, sålde Korsanäs skogsgård till Lessebo bruk. Vi fann honom i Vadstena som torpare i Furuby, där sonen Johannes blev dräng hos prästen.

När farmor och farfar träffades och de bestämt sig för att gifta sig ville prästen inte bli av med sin dräng. På den tiden hade prästen själv jordbruket, och farfar fick arrendera prästgården. Det gick nog bra för dem som arrendatorer. För om några år hyrde de Hovmantorps prästgård, den var i samma pastorat. Farfar hade en piga på den ena, farmor en dräng på den andra. De fyra äldsta pojkarna Johan, Kristoffer, Mattias, och Karl var födda där. Vilket år de flyttade till Södra Sandsjö prästgård som arrendatorer vet jag inte, men där föddes Frans.

1855 kom Hällaryds präst spårlöst bort och prästgården blev utan brukare.

Trensums gästgivare fick i uppdrag av kyrkorådet att skaffa en arrendator. Han var bekant med gästgivaren i Södra Sandsjö och bad honom skaffa en arrendator. Farfar blev intresserad och flyttade till Hällaryd sommaren 1855. Min far föddes där den 18 mars 1858, sedan kom den sjunde och sista pojken 1861, Gustav.

Under de fyra sista åren som Hällaryds prästgårds arrendator hade farfar köpt Kopprarp. Farfars föräldrar, Petter Andersson och hans Stina, hade följt med hela tiden. De dog i Hällaryd endast två dagar efter varandra och begravdes samma dag. Där begravdes sedan farfar och farmor i samma grav. Farfar dog den 27 november 1891, 79 år gammal. Farmor levde till 1908 den 1 feb. Hon visste inte vilken dag hon var född, med firade Kristi himmelfärdsdag, antagligen var hon född Kristi förklarings dag, den 4 juli.

Farfar hade tre systrar, men de var inte med sina föräldrar till Furuby. Vi sökte i utflyttningsboken i Ljuder, men kunde inte uppspåra dem. Farmor hade en äldre syster och en bror tio år yngre. De båda syskonen blev gamla, brodern dog i augusti 1907. Hans tre pojkar hade kommit hem från Amerika för att fira hans guldbrylllop, men han dog en månad innan och pojkarna kom lagom till begravningen.

Jag uppsökte en dotter 1936 som var änka efter en stationskarl i Månsarp, hon var alltså kusin med min far. När jag kom sade jag att jag var från Blekinge och troligen är vi släkt. ”Är du från Kopprarp”, sade hon och blev så glad. Hon gick och hämtade en glaskula, en brevprens. ”Det är det käraste jag har, fick den av min far när han gick från Hok till Kopprarp och hälsade på sin syster.” Bra promenad!

Farmors syster dog i november 1907 och farmor dog 1 februari 1908, alla tre syskonen vid hög ålder och inom sex mån. Farmors syster hade två flickor. Den yngsta, Anna Ödman, var i Kopprarp 1908 då far firade 50-årsdagen.

Min fars bröder, sex stycken, skall jag tala om vad jag vet om dem med familj.

Johan (född 1842) blev handlare i Karlshamn och gifte sig med en karlshamnsflicka, de fick två barn. Flickan Rut dog i unga år. Sven studerade och blev framstående läkare, överläkare på Sahlgrenska i Göteborg. Han var över åttio år innan han dog.

Kristoffer (född 1845) gifte sig med Signe i Tararp, Asarum. De fick fyra barn: Hulda, Hugo, Ida och Sigrid.

Mattias (född 1848) reste till Hok och lärde smedyrket av sin morbror, sedan blev det Amerika nästa. Där träffade han en smålandstös och det blev sex barn, varav fyra flickor. Flickorna har varit här, de talade svenska. I uppväxten fick de en slant när de talade svenska.

Karl (född 1851) gav sig ut på sjön sexton år gammal, far och han hade haft särskilt intresse för varandra. ”Adjö med dig Edvard, när jag kommer hem skall du få en klocka.” Efter 33 års bortovaro hade han en guldklocka till broder Edvard, klockan är i min ägo.

Karl tog hyra på en båt i Karlshamn som skulle gå till Hull i England, men fick mer stryk än mat. I Hull rymde han och kom på en stor båt som skulle gå till Sydamerika, men kom ur askan i elden. I Chile rymde han igen och stannade där. Han kom till Chiles salpetergruvor, läste och blev ingenjör, kom med i ledningen och delägare.

1902 hade han fått slaganfall och skrev till far om han ville att han skulle komma hem. Far telegraferade ordet kom, det kostade 35 kr. Han avvecklade och reste hem till Kopprarp, men var orolig. Köpa och handla var hans intresse. Han köpte en gård i Sölve, men han var ingen bonde, och om ett år sålde han. Han styrade sig inte utan köpte en gård i Ölgersjö Lösen. Där dog han 1907 påskdagen, knall och fall.

Karl var inte gift, men hade en flicka. Vem som var modern vet jag inte. En spanjorska var han bekant med, men när de skulle fara till en präst som skulle viga dem dog hon under resan, helt hastigt. Om hon var mor till flickan vet jag inte. Hon ville inte följa med sin far till Sverige.

Frans gifte sig med Prosten Ros i Hällaryds dotter (Amelie) och köpte i Kopprarp av sin far, men det gick baklänges för vart år; prostdottern hade för stora fodringar. När far och mor skulle gifta sig ville Frans sälja och de köpte i Kopprarp. Frans skaffade sig ett arrende av Karlskrona Vedeby, men efter fyra år blev han sjuk och dog, bara 32 år. (Han hade en dotter Gunhild som bosatte sig i Malmö.) Den grav i Hällaryds kyrkogård som Frans begravdes i, förvärvade syster Anna och Alfred som familjegrav.

Min far brukade Kopprarp 42 år. 1924 då jag arrenderade Torp sålde han och flyttade till Ronneby, byggde ett hus i Elledal. Han dog 1931, mor levde till 1944. De är begravda i Hällaryd och i samma grav har syster Amy inköpt förstoring.

Ernst Johansson: Minneshändelser

Den sjunde av prästabonnens pojkar, som de kallades, var Gustav. Han blev handlare i Karlshamn. Han förvärvade hörnfastigheten Drottning- och Ronnebygatorna. Han var en mycket lugn natur och med sin hustrus glada tilldragande sätt vann de en stor kundkrets. När farbror Gustav helt hastigt dog 1917 var sterbhuset förmöget. De fick fem barn och Rut och Karl-Gustav lever ännu.

Min mor var född i Horsaryd, Asarum. Mormor var från Hultagården, Mörrum, Johanna Abramsdotter. Georg Johanssons morfar var en broder. Morfar Ola Nilsson i Horsaryd var född där.

Mor hade en syster, men sjuklig, som dog i unga år.

Mor hade fem bröder:

Nils reste till sjöss och hördes aldrig av mer.

Jon köpte en gård i Emneboda. Det första giftet var med en syster till faster Signe i Tararp, alltså var morbror Jon och farbror Kristoffer svågrar. Emnebodakusinerna i första giftet reste till Amerika.

Morfar hade tegelbruk och två gårdar. Sönerna Oskar övertog den ena och Karl den andra. Oskar hade fem flickor och två pojkar. Karl hade fem flickor och tre pojkar.

Mors yngste bror Olov blev trädgårdsmästare. Han startade rörelse i Horsaryd, men var sjuklig och dog ogift i 35-årsåldern.